

Popularnonaukowy opis badań prowadzonych w ramach rozprawy doktorskiej

Celem niniejszego projektu jest analiza możliwości stosowania filozoficznych relacji ugruntowania i superweniencji w prawie w teoriach które zakładają istnienie relacji pomiędzy dwoma zbiorami faktów (lub własności) z których jeden zbiór odpowiada w jakiś sposób faktom (własnościom) prawnym oraz określenie wzajemnej relacji tych dwóch pojęć.

Badania związane są z rosnącą popularnością użycia obu tych pojęć w różnych dziedzinach w których występują pewne relacje pomiędzy zbiorami własności lub faktów (etyka, filozofia umysłu, metafizyka, filozofia prawa, filozofia fizyki).

Hipotezą badawczą niniejszego projektu jest twierdzenie że ani relacja superweniencji ani relacja ugruntowania samodzielnie nie oferują wystarczającego z punktu widzenia wymagań pozytywistycznych teorii prawa wyjaśnienia relacji pomiędzy faktami prawnymi a faktami społecznymi (qua naturalnymi) i jako takie nie mogą bez dalszych uzupełnień być postrzegane jako adekwatne w kontekście prawnym.

Podstawowym problemem pozytywistycznych teorii prawa jest odpowiedź na pytanie o pochodzenie prawa. Jedną z możliwych odpowiedzi na to pytanie jest przyjęcie tezy o społecznym pochodzeniu prawa, którą można za S. Shapiro wyśłowić następująco:

(SPP) Fakty prawne są ostatecznie determinowane przez fakty społeczne (Legal facts are ultimately determined by social facts alone)

Pomiędzy faktami społecznymi a faktami prawnymi zachodzi pewna relacja której naturę oraz charakter chcą badać analityczni filozofowie prawa. W związku z problemami związanymi z możliwością redukcji faktów prawnych do faktów podstawowych filozofowie prawa zaczęli postrzegać relację pomiędzy tymi dwoma poziomami w taki sposób aby z jednej strony dokonać pewnej ekspozycji związku pomiędzy nimi, jednocześnie zachowując ich wzajemną niezależność (tj. umożliwiając zachowanie normatywnego charakteru faktów prawnych). Aby tego dokonać, teoretycy rozwinęli teorie opierające się na relacjach znanych dość dobrze filozofom analitycznym tj. superweniencji oraz ugruntowaniu. Obie relacje *prima facie* spełniają warunki nakładane przez teoretyków prawa na związek pomiędzy faktami prawnymi i faktami podstawowymi. Po pierwsze, obie relacje umożliwiają przedstawienie zależności pomiędzy tymi poziomami w taki sposób który nie zmusza nas do dokonania redukcji. Po drugie, obie relacje pozostają przy tym informatywne oraz posiadają pewną wartość eksplanacyjną. Po trzecie, wskazują one na pewną niezależność obu poziomów, a więc robiąc miejsce na charakterystyczną dla prawa cechę normatywności. W ramach tych dwóch podejść teza (SPP) będzie brzmiała następująco:

(G-SPP) Fakty prawne ugruntowane są w faktach społecznych

(S-SPP) Fakty prawne superweniują na faktach społecznych

Filozoficzna analiza tych dwóch zdań oraz ich możliwych parafraz poświęcona będzie większa część projektu. Wyeksplikowane zostaną założenia filozoficzne leżące u podstaw użycia zasadniczych pojęć w filozofii prawa oraz zaoferowane zostanie rozumienie tych pojęć zgodne z oczekiwaniami prawników i filozofów prawa.

Niniejszy projekt ma za zadanie krytycznie zbadać argumenty dotyczące możliwości stosowania jednej z wymienionych wyżej relacji do analizy związku pomiędzy faktami społecznymi i faktami prawnymi jednocześnie oferując ekspozycję problemów związanych ze stosowaniem pojęć filozoficznych do analiz filozoficznoprawnych bez zwracania uwagi na bagaż metodologiczny i metafizyczny który wiąże się ze stosowaniem tych pojęć. Celem niniejszego projektu jest odniesienie wymagań nakładanych przez analitycznych filozofów prawa na relacje pomiędzy faktami społecznymi a faktami prawnymi do możliwości realizacji tych wymagań przez relacje superweniencji oraz ugruntowania.